

afirmar que vinguin d'aquí. Almenys en el P. Val. *Bèrnia* té tot altre origen. —² Era l'opinió conforme dels grans celtòlegs Thurneysen, Kuno Meyer i Weisgerber, contradita per la de l'especialista irlandès O'Rahilly, que hi veuria un derivat de ARVA amb sufix -ERNO-, presa en seriosa consideració per Karl H. Schmidt; però Horst Schmidt, *ZCPbil.* XVI, 292, amb detinguda discussió, hi oposa altres arguments, i acaba atenint-se a la doctrina antiga.

Vern, sol i ~, V. *solivern*

+VERNA, taronja *verna* o *vernia*. Propi del valencià, particularment en la zona Xúquer-Benicadell. *Tarògges vèrnes*, Carcaixent, Sumacàrcer (1962). No havent estat recollit pels diccionaris valencians (Cros, Sanelo, Escrig) ni *DAG.*, ni *AlcM*, no puc donar-ne assenyalament gaire satisfactori ni dades literàries o documentals. A Sumacàrcer les aplegaven amb les *t. de sang* (potser semblants, potser no iguals). A Carcaixent: «són d'una classe especial, que vénen molt tard, pel gener i febrer»; en tot cas no té res a veure amb *verdes*, i pertot es pronuncia amb *v*- netament labiodental, cosa que entrebanca molt la possibilitat de derivar-ho del nom de la serra de *Bèrnia* (entre Altea i Benissa).

Bèrnia el crec d'origen aràbic: un gentilici *birniya* (o *bärniya*) amb la reculada de l'accent, que és normal en aquestes condicions en hispanoàrab; en els seus vessants hi ha realment tarongerars, però la *v*- és seriós obstacle. Vindria, doncs, del ll. VERNUS 'primaveral'? Concebible si bé exagerat, car febrer no és abril. D'altra banda a Benifairó de Valldigna me'n digueren *taronja vèrnia* (1962) i això ens torna a acostar al nom de la serra.

Amb el català antic, cast. i portuguès BERNIA i *albèrnia* 'mena de capa morisca', a part de *v*- hi ha la manca d'enllaç semàntic; altrament a desgrat de l'aspecte aràbic, resta ben obscura l'etimologia d'aquest nom de roba, veg. *DECH* I, 569-70 (entre moltes possibilitats no és gaire difícil suposar que es relacioni amb el nom de la serra, veg. allà n. 4; i ací VERNI).

Figa vernasca és una mena de figa de color blanc, Benigànim, 1962; *vernesca* «figa blanca...» CastPna. (*AlcM*). ¿Hi ha un mot *vernesc* val. (1935) relacionat amb *livernesc < hivernesc*? ¿Seria doncs també *taronja verna < ll. HIBERNA* 'hivernenc'? Però ¿essent tardana, justament?

Vernació, vernal (*DAG.*), V. *primavera* (ll. *vernus* 'primaveral')

VERNACLE, pres del llatí *vernaculus* 'indígena, autòcton', derivat de *verna* 'esclau nascut a casa de l'amo', d'on 'nascut en el país, indígena'. □ 1.ª doc.: Lab. 1888.

AlcM cita un cas isolat de *vernacul* en la *Vida de R. Llull*, dita «coetània», però que en realitat és de c. 1400 o S. xv. Per a la història d'aquest mot aplicat al nostre idioma, bastant sovint des de c. 1924 (Rovira

i Virgili i molts periodistes), i per al perquè d'aquesta aplicació, humiliant per a la il·lustre, sàvia, i antiquíssima llengua catalana, i per a les altres raons que en desaconsellen l'ús, veg. *LleuresC*, 53-54. Els catalans nacionals haurien de ser unànimes a rebutjar aquest ús radicalment.

DERIV.: *Vernacular*.

Vernasca, V. *verna* *Vernatxa*, V. GARNATXA.

¹⁰ Boccaccio en parla també en el *Decam.* x, § 2, i allí els traductors catalans de 1429, mantenen la forma en *v*- semblant a la italiana: «li aportà dues lesques de pa torrat e un gran got de *vernatxa* de aquella mateixa del abat» (p. 556.7f., 1f.)

¹⁵ *Verneda*, V. *vern* *Vernegat*, V. *vernigat* *Vernesc*, *vernesca*, V. *hivernesc* (HIVERN) i *verna* (taronja) *Vernet*, V. *vern*

Verni, mena de tela. El *DAG.* en dóna diverses cites dels anys 1410-30; la major part, del Princ., una de mall. i una d'indirecta i vaga que seria val. del S. xiv; *AlcM* altres tres de 1420-34, valencianes en general. Encara: «un parell de calces de *verni* blaves, solades noves, 1 ll., 4 s.», doc. de 1416 de Bna. (en Moliné, ed. del *Consolat*, p. 356). Sembla clar que es tracta del mateix que BERNIA, cat. ant. *bèrnia*, *albèrnia*, nom d'una mena de capa morisca i d'una classe de tela, per a l'etimologia incerta del qual i la història i doc. del mot, V. l'article del *DECH* I, 569-70. *Vernoi* (inv. Vic, 1445, *DAG.*, i en 4 docs. de 1443-1554, *AlcM*), sembla ser la mateixa tela o molt semblant, i deu ser degut a algun encreuament o contaminació: es pot pensar per a això en diverses influències (en part potser coincidents): àr. *bornos*/BARNÛS; *bornoi* 'senyal de suro' (vol. II, 126b13).

Però tota altra cosa hem de dir del mot *vernus* que suposa el *DAG.* com a nom d'una tela en JRoig (*Spill*), no hi ha tal: la lliçó correcta és *vervius* o *vervins*; *AlcM* hi afegeix vuit cites dels anys 1395 a 1448 en les formes *vervins* i *vervi*: aquí sembla tractar-se de la petita ciutat de *Vervins*, cap d'arrondissement del dept. de l'Aisne, però quant a la forma *vervius*, que no sembla errada de lectura, encara que menys documentada, es pot tractar de la ciutat belga de *Verviers* (si no m'enganyo és també *Vervieux*), al SE. de Liège: pot haver-hi coincidència i en part confusió de les teles provinents de centres fabrils diferents, car totes dues ciutats es troben de ple en la zona tèxtil de Picardia-Flandes.

Verni ('quitrà'), V. *vernís* *Vernia* hapax en un text de c. 1400 p. p. un estranger imperit, segurament err. de lectura (per *vernís*, *verima* = *verema*, *eruga* o cosa semblant) *Vernicar*, V. *vernós* *Vernigat*, V. *vernís*

VERNÍS, primitivament nom de la 'sandàraca', resina olorosa amb què es feien els vernissos, mot d'origen oriental que probablement ve del sànscri. *varnikā* 'pintura', transmès pel b. gr. *βερ(ο)υλκη*, denominació